

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1922 kl. 5 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående förbud under viss tid mot införsel till och försäljning inom riket av öl, ävensom i ämnet väckta motioner.

Genom en den 10 mars 1922 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 230, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade

Förslag

till

förordning angående förbud under viss tid mot införsel till och försäljning inom riket av öl.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Införsel till och försäljning inom riket av öl, varmed i denna förordning förstås alla maltdrycker, som enligt förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker äro att hänföra till tredje klassen, må under den tid, denna förordning gäller, icke äga rum; dock må, enligt av Konungen meddelade särskilda bestämmelser, öl införas eller försäljas för ändamål, som avses i 10 § 5 mom. i förordningen angående försäljning av rusdrycker; och må därjämte öl till riket införas av den, som enligt 10 § 4 mom. a) i sistnämnda förordning är berättigad till införsel av rusdrycker.

Genom vad nu är stadgat göres icke ändring i tillverkares rätt att försälja öl för utförsel ur riket.

2 §.

Den, som inom riket obehörigen försäljer öl, skall, där gärningen icke enligt förordningen angående försäljning av rusdrycker är belagd med straff, för den obehöriga försäljningen vara underkastad ansvar, som i 74 § 1 mom. i nämnda förordning är stadgat i fråga om där avsedda förbrytelser; och skall tillika det å försäljningsstället med därtill hörande lägenheter befintliga eller eljest för försäljning avsedda öl tillika med kärl och emballage, vari det förvaras, vara underkastat beslag och förbrutet.

Angående fördelningen av böter, som enligt denna förordning ådömas, samt av värdet av kärl och emballage, som enligt denna förordning dömas förbrutna, skola bestämmelserna i 92 § i förordningen angående försäljning av rusdrycker äga motsvarande tillämpning; och skola i övrigt vid obehörig försäljning av öl 87 §, 88 § 2 mom., 89 §, 90 § 1 mom., 91, 93 och 94 §§ i samma förordning i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

3 §.

I avseende å obehörig införsel till riket av öl skola de i 83 § i förordningen angående försäljning av rusdrycker meddelade bestämmelser äga motsvarande tillämpning; dock skall i fråga om förfarandet med obehörigen infört öl gälla vad i 4 § här nedan stadgas.

4 §.

Öl, som enligt denna förordning tagits i beslag och dömts förbrutet, skall bevisligen förstöras.

Denna förordning träder i kraft å tjugonde dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling, samt gäller till och med den 30 september 1923. Vad förordningen innehåller beträffande påföljd för obehörig införsel och försäljning av öl skall i avseende å förbrytelse, begången under tiden för förordningens giltighet, äga tillämpning även efter det förordningen i övrigt upphört att gälla. Såvitt de i förordningen angående försäljning av rusdrycker eller annan författning meddelade bestämmelser strida mot föreskrifterna i denna förordning, skola under den tid, denna förordning gäller, samma bestämmelser icke tillämpas. Utan hinder av vad i denna förordning stadgas må försäljning i

vanlig ordning äga rum av öl, som före tiden för förordningens ikraftträdande införts till riket. Öl, som före nämnda tid från utlandet inkommit till riket, må efter den tiden icke av tullverket utlämnas till annan än den, som enligt 1 § är berättigad till införsel av varan. Kan på grund av vad nu är stadgat utlämnande av öl icke äga rum, må varan på ägarens begäran åter utföras. Sker ej återutförsel inom fyra månader från förordningens ikraftträdande, skall ölet bevisligen förstöras.

I anledning av ifrågavarande proposition har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Nils Anton Nilsson* och *Pålsson*, nr 141, samt den andra inom andra kammaren av herr *Lithander*, nr 277, hemställts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition, nr 230».

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionerna.

I samband med den lagstiftning angående de s. k. mellanstarka maltdryckerna, vilken kom till stånd enligt beslut av 1919 års lagtima riksdag, infördes i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker en uppdelning av maltdryckerna i tre klasser, kännetecknade med hänsyn till såväl extrakthalt som alkoholhalt. Den första klassen omfattar maltdrycker, som ej innehålla mera än två och en fjärdedels volymprocent alkohol och som äro inbryggda med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger sex procent, ävensom alkoholfria maltdrycker, vilka äro inbryggda med en stamvört av högre extrakthalt än den nämnda. Andra klassen omfattar maltdrycker, som icke äro hänförliga till första klassen och vilka ej innehålla mera än tre och sex tiondels volymprocent alkohol samt äro inbryggda med en stamvört, vars extrakthalt icke överstiger nio och fem tiondels procent. Till tredje klassen hänföras alla övriga maltdrycker. Maltdrycker av tredje klassen, vilka i 1917 års rusdrycksförsäljningsförordning betecknas såsom öl, äro enligt samma förordning inbegripna under det gällande kontrollsystemet genom detaljhandelsbolag. På grund av särskilda förhållanden har någon tillverkning av öl inom landet för inhemsk konsumtion icke kommit till stånd under nämnda förordnings giltighetstid. Den import av utländskt öl, som under samma tid ägt rum genom detaljhandelsbolagen, är mycket obetydlig.

Utskottet.

Utredning om
förbud mot
försäljning av
öl.

I anledning av väckta motioner hemställde 1920 års riksdag i skrivelse (nr 319) till Konungen, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en allsidig utredning av frågan, huruvida och under vilka förutsättningar förbud mot försäljning inom riket av maltdrycker, vilka innehölla mera än tre och sex tiondels volymprocent alkohol, skulle kunna stadgas, ävensom snarast möjligt förelägga riksdagen det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. I skrivelsen yttrade riksdagen, att en dylik utredning borde avse att undersöka, huruvida och under vilka förutsättningar den ur nykterhetssynpunkt särskilt för landsbygdens del avsevärda förmån, som vunnits därigenom att på grund av särskilda förhållanden de starkare, såsom berusningsmedel användbara maltdryckerna icke funnits tillgängliga, skulle kunna bevaras åt framtiden. Där-
emot syntes det, anförde vidare riksdagen, saknas anledning att ifrågasätta indragning av sådan tillverkning av alkoholstarkare maltdrycker, som bedreves uteslutande för export. Utredningen borde taga hänsyn till jämväl de handelspolitiska följder, som importförbud beträffande ifrågasvarande slag av maltdrycker kunde medföra. Utredningen borde vidare inriktas på att söka tekniskt utröna, huruvida en, trots låg alkoholhalt, smakligare, hållbarare och som måltidsdryck mera användbar maltdryck än det förekommande pilsnerdrickat kunde frambringas.

I anledning av denna skrivelse tillkallade dåvarande chefen för finansdepartementet enligt Kungl. Maj:ts den 15 oktober 1920 givna bemyndigande professorn T. L. Thunberg, direktören E. Hj. B. Almgren och ombudsmannen A. V. Sävström att såsom sakkunniga verkställa den utredning, varom riksdagen hemställt. Vid anmälan i statsrådet av detta ärende anförde departementschefen, bland annat, att genom den begärda utredningen i första hand borde fastställas de olägenheter, som skulle inträda genom ett lössläppande av tillverkningen och därmed av försäljningen av det starkare ölet. Såsom dylika olägenheter framhölls särskilt, att rusdrycksförsäljningsbolagen knappast vore rustade för att övertaga någon större försäljning av öl, då de, särskilt på grund av bristande lokalutrymmen, redan på många håll hade svårigheter att ombesörja tillhandahållande av spritdrycker och vin. Jämväl i kontrollhänseende skulle ölförsäljningen komma att tillskynda bolagen svårigheter, vilka icke kunnat förutses vid den tidpunkt, då rusdrycksförsäljningsförordningen antogs. Vidare anfördes, att, därest utredningen gäve vid handen, att tillverkningen och försäljningen av de starkare maltdryckerna borde förbjudas, undersökningen borde inriktas på frågan om möjligheterna att förbättra det nuvarande pilsnerdrickats smak och hållbarhet. Därvid ifrågasattes tillika, huruvida icke skillnaden mellan olika drycker kunde

fastställas icke såsom för närvarande efter en kombinerad alkohol- och extraktgräns utan enbart efter en alkoholgräns — en förändring, som visserligen syntes förutsätta en fullständig omläggning av det i fråga om maldryckslagstiftningen bestående beskattningsväsendet och kontrollförfarandet. Då utredningarna sålunda kunde föranleda vittutseende förändringar av gällande maldryckstillverkningslagstiftning, borde undersökas, huruvida icke jämväl i andra avseenden bestämmelserna om maldryckstillverkningen borde på grund av vunnen erfarenhet förändras.

De sålunda förordnade s. k. maldryckssakkunniga hava den 17 december 1921 avgivit sitt betänkande och därvid framlagt dels förslag till helt ny förordning angående tillverkning och beskattning av maldrycker dels ock förslag till förordning angående förbud mot införsel och försäljning inom riket av maldrycker, innehållande mera än tre och sex tiondels volymprocent alkohol, vilka maldrycker av de sakkunniga benämnts exportöl. Enligt sistnämnda förordning skulle införsel till och försäljning inom riket av exportöl för annat än vetenskapliga och tekniska ändamål vara förbjuden, och skulle för förseelse mot detta förbud gälla vad i rusdrycksförsäljningsförordningen vore stadgat angående olovlig rusdrycksförsäljning. Den föreslagna förordningen skulle träda i kraft den 1 oktober 1922 och gälla utan tidsbegränsning. Härjämte hava de sakkunniga föreslagit en del förändringar i rusdrycksförsäljningsförordningen, vilka borde bliva en följd av förbudet att inom riket försälja starköl. De sakkunniga hava alltså kommit till det resultatet, att försäljningen av vad som nu betecknas såsom maldrycker av tredje klassen borde förbjudas, blott med den modifikation som ligger däri, att enligt de sakkunniga gränsen mellan drycker av olika klasser skulle bestämmas allenast efter volymprocenten alkohol, varigenom möjlighet ansetts skola beredas att åstadkomma extraktstarkare och på denna grund enligt vissa smakriktningar mera välsmakande drycker än det nu tillverkade pilsnerdrickat, utan att alkoholhalten därför behövde ökas.

Över de sakkunnigas förslag hava flera myndigheter, däribland kontrollstyrelsen, avgivit yttrande. Kontrollstyrelsen, som i princip anslutit sig till förslaget om förbud mot försäljning inom riket av starköl, har i sitt utlåtande vidare anfört, bland annat, att kontrollstyrelsen funnit frågan om bibehållande av volymprocentberäkning eller införande av viktsprocentberäkning vara förtjänt av ytterligare övervägande, att kontrollstyrelsen icke på grundval av den av de sakkunniga förebragta utredningen kunnat fatta ståndpunkt till den föreslagna omläggningen av maldrycks-

kontrollen, samt att, beträffande beskattningssystemet för maldrycker, en övergång till produktsbeskattning borde tagas under övervägande.

På grund härav har kontrollstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa ytterligare utredning beträffande här ovan angivna spörsmål, ävensom för riksdagen framlägga förslag till ett provisoriskt förbud mot införsel och försäljning inom riket av maldrycker av tredje klassen, att gälla under tiden till och med den 30 september 1923.

Propositionen.

I förevarande proposition har nu Kungl. Maj:t framlagt förslag till förbud mot införsel till och försäljning inom riket av öl under tiden till och med den 30 september 1923, vid vilken tid på året nytt tillverkningsår för maldrycker tager sin början.

I sitt till omförmälda statsrådsprotokoll avgivna yttrande har föredragande departementschefen anfört, bland annat, följande: På sätt kontrollstyrelsen ansett lämpligt, funne departementschefen en förnyad utredning böra äga rum, varvid förevarande lagstiftningsområde borde skärskådas i ett sammanhang, och borde utredningen vara avslutad i så god tid, att det bleve möjligt att förelägga nästa års riksdag definitivt förslag till reglering av berörda frågor. Enligt departementschefens mening borde man söka förebygga, att under tiden för det uppskov med frågans slutliga avgörande, som bleve en följd av den förnyade utredningen, en ökning av ölförsäljningen ägde rum. Det vore nämligen klart, att, därest vid en slutlig prövning av frågan starkölsförbud ansåges böra genomföras, ett dylikt förbud komme att medföra desto mindre olägenheter för allmänheten och tillverkarna, ju mindre det genom förbudet skapade förhållandet avveke från vad förut bestått. Någon säkerhet för att icke en ganska avsevärd import av öl skulle komma att äga rum förefunnes icke, och detta kunde i sin tur tänkas föranleda de svenska bryggerierna att åter upptaga tillverkningen av öl.

Utskottets yttrande.

Såsom föredragande departementschefen framhållit, skulle en mera betydande ökning av ölförbrukningen kunna medföra ett avsevärt försvårande av en lösning av frågan om reformerade bestämmelser rörande tillverkning och försäljning av maldrycker. Visserligen har, såsom här ovan anförts, under de senaste åren icke förekommit någon tillverkning av öl för inhemsk förbrukning och importen därav har rört sig om mycket begränsade kvantiteter. Emellertid lära, efter vad för utskottet uppgivits, under den senaste tiden tendenser till en ökning i importen av öl icke hava saknats. Med hänsyn härtill måste en viss risk anses föreligga för att, därest ett provisoriskt försäljningsförbud

icke införes, tillverkningen av öl inom landet åter kommer att påbörjas. Ett återupptagande av öltillverkningen skulle utom förut omnämnda olägenheter medföra, att systembolagen nödgades att för ölförsäljningens ordnande ikläda sig icke oväsentliga kostnader, vilka till stor del skulle vara förspilda, därest i en nära framtid försäljning av öl komme att förbjudas.

Det har syns utskottet som om några bärande skäl mot ett sådant tillfälligt förbud icke skulle kunna anföras. Då den maltdryckskonsumerande allmänheten sedan lång tid tillbaka icke haft tillgång till öl, torde denna allmänhet icke med fog kunna rikta någon erinran mot ett försäljningsförbud i avbidan på frågans definitiva avgörande. Något som helst ekonomiskt avbräck för bryggerinäringen skulle ett provisoriskt förbud helt säkert icke medföra.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 230 samt med avslag å motionerna I: 141 av herrar Nils Anton Nilsson och Pålsson och II: 277 av herr Lithander, antaga ovan införda förslag till förordning angående förbud under viss tid mot införsel till och försäljning inom riket av öl.

Stockholm den 11 maj 1922.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming, Gustaf Nilsson, Antonsson, K. A. Nilson, Rosén, Boman, Bårg i Katrineholm, Lithander, Johansson i Kälkebo, Henrikson, Alexis Björkman, Ericsson i Oberga, Wahl, Johansson i Hornsberg*, Bengtsson i Kullen, Lövgren i Nyborg*, Jönsson i Fridhill*, Björklund och Granath*.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Reservationer:

i fråga om propositionen i dess helhet:

av herrar friherre *Fleming*, *Antonsson*, *Lithander*, *Henrikson* och *Bengtsson* i Kullen, vilka anförde:

»Då riksdagen år 1920 i enlighet med bevillningsutskottets förslag beslöt sig för att begära en utredning i ölfrågan, avslog den samtidigt ett motionsvis framfört förslag om tillfälligt förbud mot tillverkning inom landet och import av maltdrycker med högre alkoholhalt än 3.6 procent.

Uti ifrågavarande proposition föreslås nu ett tillfälligt förbud mot import och försäljning av maltdrycker med högre alkoholhalt än den ovan angivna. Det är ägnat att väcka uppmärksamhet, att kontrollstyrelsen och sedermera Kungl. Maj:t, samtidigt som fortsatt utredning förordas, föreslå en lagstiftning, som avsevärt försvårar och i vissa avseenden omöjliggör den ifrågavarande utredningen.

Det var utan tvivel 1920 års riksdags mening, att den begärda utredningen även skulle omfatta frågan, huruvida icke en bättre och smakligare samt mera hållbar maltdryck än den nu befintliga klass II skulle kunna tillåtas utan att därmed något nykterhetsintresse skulle trädas för nära. En sådan utredning förutsätter dock att drycker av olika typ kunna få provas, men detta omöjliggöres av den nu föreslagna lagstiftningen.

Bland de synpunkter, som böra spela in vid en *allsidig* prövning av en fråga som denna, vilken i hög grad berör den stora allmänheten, torde en av de viktigaste vara hänsyn till denna allmänhets önskemål och berättigade intressen rörande beskaffenhet och smak å tillgängliga drycker. Jämte nykterhetssynpunkten och den vetenskapliga erfarenheten bör sålunda vid den fortsatta utredningen den stora allmänhetens syn på frågan även få göra sig gällande. På grund härav hava vi yrkat, att bevillningsutskottet måtte föreslå,

att ifrågavarande proposition nr 230 icke måtte av riksdagen bifallas»;

av herr *Boman*, som instämt i det av friherre Fleming m. fl. gjorda yrkandet;

i fråga om lydelsen av 1 § i författningsförslaget:

av herr *Röing*, som anfört:

»På de av departementschefen anförda skäl anser jag, att förbud mot införsel och allmän försäljning av öl under tiden till och med den 30 september 1923 bör stadgas. Jag vill emellertid erinra om följande. 1920 års riksdag framhöll i sin skrivelse i ämnet (nr 319) bland annat, att den av riksdagen begärda utredningen borde inriktas på att söka tekniskt utröna, huruvida en, trots låg alkoholhalt, smakligare, hållbarare och som måltidsdryck mera användbar maltdryck än det förekommande pilsnerdrickat kunde frambringas. I det uppdrag, som den 15 oktober 1920 av dåvarande chefen för finansdepartementet meddelades särskilt tillkallade sakkunniga, ingick bland annat att, därest utredningen gäve vid handen, att tillverkningen och försäljningen av de starkare maltdryckerna borde förbjudas, undersöka frågan om möjligheterna att förbättra det nuvarande pilsnerdrickats smak och hållbarhet.

Det har synt mig vara angeläget, att den fortsatta undersökning, som i berörda hänseende återstår att verkställa, icke strängt begränsas att avse endast maltdrycker, vilkas alkoholhalt icke överskrider det för maltdrycker av klass II bestämda maximum, utan att möjlighet beredes att pröva, huruvida och i vad mån för åstadkommande av en såsom måltidsdryck användbarare maltdryck det må finnas nödvändigt att något höja berörda alkoholgräns. I sådant syfte har det synt mig önskvärt, att försäljning av maltdrycker av klass III i viss mindre utsträckning må kunna under tiden för utredningens bedrivande äga rum efter av Kungl. Maj:t särskilt lämnat medgivande. Jag har därför ansett sådan ändring böra vidtagas i 1 §, att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att medgiva visst bryggeri rätt att försälja öl av egen tillverkning.

Jag har sålunda inom utskottet yrkat, att utskottet måtte hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag å motionerna I:141 och II:277, bifalla ifrågavarande proposition nr 230, dock att 1 § i författningsförslaget skall er-
hålla följande lydelse:

1 §.

Införsel till och försäljning inom riket av öl, varmed i denna förordning förstås alla maldrycker, som enligt förordningen angående tillverkning och beskattning av maldrycker äro att hänföra till tredje klassen, må under den tid, denna förordning gäller, icke äga rum; dock äger Konungen medgiva, att vid visst bryggeri tillverkat öl må under begränsad tid och intill bestämd kvantitet försäljas; och må därjämte ej mindre öl till riket införas av den, som enligt 10 § 4 mom. a) i förordningen angående försäljning av rusdrycker är berättigad till införsel av rusdrycker, än även, enligt av Konungen meddelade särskilda bestämmelser, öl införas eller försäljas för ändamål, som avses i 10 § 5 mom. i sistnämnda förordning.

Genom vad nu är stadgat göres icke ändring i tillverkares rätt att försälja öl för utförsel ur riket.»